

Vision eller Verklighet

- En studie av skolans arbete kring daglig fysisk aktivitet**

Sami Jansson

Fredrik Ljungheimer

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Examensarbete 26 : 2006

Läroarbetsutbildningen 2002 – 2006

Seminarieledare: Pia Lundquist Wanneberg

Handledare: Peter Schantz

Sammanfattning

Syfte

Syftet har varit att undersöka vilka faktorer som påverkar förändringsprocesser i arbetet kring de statliga rekommendationerna om 30 minuters daglig fysisk aktivitet i skolan. Frågeställningarna var följande: Hur påverkar staten och kommunen arbetet kring de statliga rekommendationerna i skolan? Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan? Går det i skolan att leva upp till de statliga rekommendationerna? Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna?

Metod

Data har samlats in via en textundersökning av statliga och kommunala dokument samt 104 enkäter från slumpmässigt valda lärare och rektorer i samtliga kommunala skolor i en stockholmskommun.

Resultat

Textundersökningen visar att det staten gjort för att påverka skolan kring den dagliga fysiska aktiviteten är: tilläggen i Lpo94 och Lpf94 samt skapandet av NCFE (Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom) och Myndigheten för skolutveckling för att de skall stödja och inspirera skolor i deras arbete. Från kommunens sida är det genom deras barn- och utbildningsplan, där de beskriver vad skolan skall arbeta efter.

Vad som påverkar arbetet kring detta är enligt enkäten: 1) Tidsbrist, 2) att lärare inte prioriterar fysisk aktivitet, 3) att lärare inte känner sig bekväma i hur man aktiverar barn och ungdomar, 4) samarbetet lärare emellan samt 5) viljan att arbeta med detta i skolan.

Var sjätte lärare och var sjunde rektor känner inte till de statliga rekommendationerna däremot ansåg 97% att det är viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan. Av de svarande ansåg majoriteten att det är all personals ansvar att eleverna är fysiskt aktiva i skolan. Av lärarna tror cirka två tredjedelar att det går att leva upp till de statliga rekommendationerna medan knappt hälften av rektorerna tror att det går.

Samtliga skolor i kommunen arbetar med att göra elever dagligt fysiskt aktiva, men de arbetar mindre kring detta ju äldre eleverna blir. Det som skiljer de olika stadierna åt är att i de äldre åldrarna prioriteras inte utomhusvistelsen och inte heller närmiljön.

Slutsats

Slutsatsen i studien är att styrningen från statens och kommunens sida mot skolan är allt för otydlig. Problematiken blir att skolan som är en horisontell organisation, där varje lärare ansvarar för sitt eget innehåll i undervisningen, får svårt att realisera rekommendationerna angående daglig fysisk aktivitet om inte varje lärare vill arbeta med detta. En annan slutsats av studien är att det är mer av en ideologisk än en ekonomisk fråga att realisera de statliga rekommendationerna i skolan.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Definitioner	5
1.2.1 Fysisk aktivitet.....	5
1.2.2 Implementering.....	5
1.3 Forskningsläge	6
1.3.1 Fysisk aktivitet – skillnader mellan de olika stadierna i skolan.....	6
1.3.2 Implementering – förändringsproblematiken i samhället.....	6
1.3.3 Implementering – förändringsproblematiken i skolan.....	7
1.3.4 Implementering – nya måldokument i skolan.....	8
1.3.5 Sammanfattning.....	8
1.3.6 Sambandet mellan forskningsläget och vår studie.....	9
1.4 Syfte och frågeställningar	9
1.4.1 Syfte.....	9
1.4.2 Frågeställningar	9
1.5 Teoretiska utgångspunkter	10
1.5.1 Samhällets förändringsproblematik.....	10
1.5.2 Skolans förändringsproblematik.....	11
1.5.3 Tankemodell	12
1.5.4 Sambandet mellan de teoretiska utgångspunkterna och vår studie.....	12
2 Metod.....	13
2.1 Urval	13
2.2 Datainsamlingsmetod.....	13
2.3 Procedur	14
2.4 Databearbetning	14
2.5 Reliabilitet.....	15
2.6 Validitet.....	15
3 Resultat.....	15
3.1 Hur påverkar staten och kommunen arbetet kring de statliga rekommendationerna i skolan?.....	16
3.1.1 Sammanfattning av resultaten.....	17
3.2 Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan?.....	18
3.2.1 Sammanfattning av resultaten.....	19

3.3 Kan skolan leva upp till de statliga rekommendationerna?.....	19
3.3.1 Sammanfattning av resultaten.....	21
3.4 Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna?.....	21
3.4.1 Sammanfattning av resultaten.....	23
4 Sammanfattande diskussion.....	23
4.1 Hur påverkar staten och kommunen arbetet kring de statliga rekommendationerna i skolan?.....	23
4.2 Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan?.....	25
4.3 Går det i skolan att leva upp till de statliga rekommendationerna?	27
4.4 Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna?.....	28
4.5 Slutsats	28
4.6 Självkritik.....	29
4.7 Fortsatt forskning	30
Käll- och litteraturförteckning.....	32

Bilagor

Bilaga 1 Käll- och litteratursökning

Bilaga 2 Missiv

Bilaga 3 Enkät till rektor

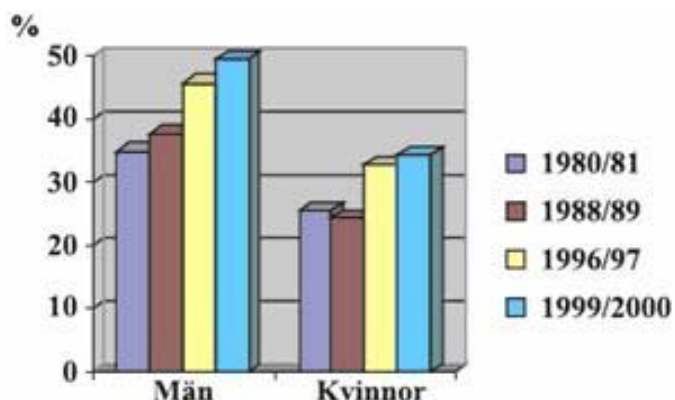
Bilaga 4 Enkät till lärare

1 Inledning

1.1 Introduktion

”Idrott, friluftsliv och olika former av motion och rekreation har stor betydelse för folkhälsan. Därför är det viktigt att barn och ungdomar får kunskap om hur den egna kroppen fungerar och hur man genom goda matvanor, regelbunden fysisk aktivitet och friluftsliv kan förbättra sitt fysiska och psykiska välbefinnande. Vår kropp är byggd för rörelse. Dess vävnader och olika funktioner anpassar sig till de krav som ställs på den. För det växande barnet är det därför viktigt att dess hemmiljö, skol- och fritidsmiljö ger möjligheter till motorisk och fysisk aktivitet och träning...”¹

WHO slog redan 1997 fast att övervikt och fetma är ett snabbt ökande hälsoproblem i Sverige och övriga världen. I många av dessa länder är över hälften av befolkningen drabbad. Ett starkt samband och mest troliga anledningen till den snabba ökningen av övervikt är fysisk inaktivitet. Med övervikt menas ett BMI (Body Mass Index) på 25 och mer. Övervikt fås efter en längre tids positiv energibalans, där energiintaget är större än den energiförbrukning som sker vid bland annat fysisk aktivitet.

(Data från Undersökningen av levnadsförhållanden, Folkhälsoinstitutet)²

Figur 1: visar på utvecklingen av andel personer i åldrarna 16-74 som var överviktiga vid åren 1980-2000.

¹ Folkhälsoinstitutet et.al., *Vårt behov av rörelse* (Stockholm: Gothia, 1996), s.65.

² Kallings Lena V. <lena.kallings@fhi.se> Folkhälsoinstitutet, 2002, <http://www.fhi.se/upload/PDF/2004/rapporter/fetma_bgrund.pdf> Åtgärder mot fetma (2006-04-10).

Lars-Magnus Engström, professor i beteendevetenskaplig idrottsforskning, med flera startade LIV 90. Syftet med projektet var att belysa sambanden mellan levnadsvanor, fysisk prestationsförmåga och hälsotillstånd. Studien gjordes på nära 2000 kvinnor och män i åldrarna 20 till 65. Resultaten i studien visade att det var få som tränade under hög ansträngning och många som var fysiskt inaktiva eller tränade med liten fysisk ansträngning bland medelålders män och kvinnor. Det visade sig även att ungefär hälften av unga vuxna, en tredjedel av medelålders och en fjärdedel av de äldre uppgav att de regelbundet var fysiskt aktiva på en nivå som motsvarar snabb promenad vid minst två tillfällen i veckan.³

Socialdepartementet utgav 2002 en proposition *Mål för folkhälsan*, där det övergripande målet är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Propositionen innehåller elva målområden. Det nionde målområdet är att ge bättre förutsättningar till att öka den fysiska aktiviteten hos hela befolkningen, främst genom åtgärder som stimulerar till

- mer fysisk aktivitet i förskola, skola och i anslutning till arbetet,
- mer fysisk aktivitet under fritiden,
- att äldre, långtidssjukskrivna och funktionshindrade aktivt erbjuds möjligheter till motion eller träning på sina egna villkor.⁴

För att öka den fysiska aktiviteten i förskola och skola har folkhälsoinstitutet tagit fram förslag till nationella rekommendationer vad gäller fysisk aktivitet, ”Alla individer bör, helst varje dag, vara fysiskt aktiva i sammanlagt minst 30 minuter. Intensiteten bör vara åtminstone måttlig, t.ex. rask promenad.”⁵ Riksdagen beslutade redan 1993 att minska undervisningstiden för ämnet Idrott och hälsa.⁶ Både bland yngre (6-12 år) och äldre (13-18 år) skolelever låg Sverige näst sist bland länderna i Europa vad gäller schemalagd undervisningstid i ämnet Idrott och hälsa år 2000.

³ Lars-Magnus Engström et.al., *Livsstil-Prestation-Hälsa* (Stockholm: Folksam, 1993), s. 52-53.

⁴ Socialdepartementet, Regeringens proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan, 2002-12-19
<<http://www.social.regeringen.se/content/1/c4/12/59/ce6a4da9.pdf>> (2006-04-10).

⁵ Liselotte Schäfer Elinder <liselotte.elinder@fhi.se> Nationella rekommendationer för fysisk aktivitet, 2006-04-04
<http://www.fhi.se/templates/Page___871.aspx> (2006-04-10).

⁶ Folkhälsoinstitutet, s. 67.

Därtill kommer att varje skola i de lokala kursplanerna kan besluta om ytterligare begränsningar i elevers möjlighet till fysisk aktivitet under skoltid.⁷

Den 27 februari 2003 fick läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo94) och läroplanen för det frivilliga skolväsendet (Lpf94) ett nytt tillägg för det obligatoriska skolväsendet, där skolans ansvar är att erbjuda alla elever regelbunden fysisk aktivitet inom ramen för skoldagen. Detta tydliggörs genom de reviderade läroplanerna:

I Lpo94 har följande stycke skrivits in:

*”... Skolan skall sträva efter att erbjuda alla elever daglig fysisk aktivitet inom ramen för hela skoldagen...”*⁸

I Lpf94 har följande stycke skrivits in:

*”... Skolan skall även sträva efter att ge gymnasieeleverna förutsättningar att regelbundet bedriva fysiska aktiviteter.”*⁹

Våren 2004 fick fem skolor i en kommun en förfrågan om att ingå i ett samarbete mellan NCFE, Myndigheten för skolutveckling och Idrottshögskolan i Stockholm. Syftet med samarbetet var att stödja skolornas arbete med att införa daglig fysisk aktivitet under skoltid (till exempel genom stipendier). NCFE och Idrottshögskolan erbjöd möjligheter för all personal på de berörda skolorna till kompetensutveckling (föreläsningar, seminarier och temadagar) under arbetets gång. Dessutom har skolorna fått möta två skolor från två andra kommuner som arbetar med daglig fysisk aktivitet. Enda kravet för att få delta i samarbetet var att rektorn på varje skola var

⁷ Björn Ekblom, Johnny Nilsson, *Aktivt liv: VETENSKAP & PRAKTIK* (Farsta: SISU Idrottsböcker, 2000), s. 67.

⁸ Skolverket <skolverket@skolverket.se> Ändringsföreskrift, 2003-02-27

<<http://www.skolverket.se/sb/d/471/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062002f00770073002f0073006b006f006c00660073002f0077007000750062006500780074002f00660073002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003000390030/target/Record%3Fk%3D1090>> (2006-04-24).

⁹ Skolverket <skolverket@skolverket.se> Ändringsföreskrift, 2003-02-27

<<http://www.skolverket.se/sb/d/471/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062002f00770073002f0073006b006f006c00660073002f0077007000750062006500780074002f00660073002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003000390031/target/Record%3Fk%3D1091>> (2006-04-24).

ansvarig för att driva arbetet och vara kontaktperson gentemot NCFE och Idrottshögskolan. Resultaten av detta samarbete genererade i att fler kommuner och skolor blev medvetna om tilläggen angående daglig fysisk aktivitet i Lpo94 och Lpf94. Det visar även på att arbetet kring daglig fysisk aktivitet tar tid och att vuxnas deltagande och engagemang har stor betydelse, därför måste rektorn prioritera arbetet och ge personalen en positiv bild av hur arbetet kan bedrivas.¹⁰ Enligt folkhälsoinstitutet saknar ofta lärare kunskap om barns och ungdomars utveckling och hälsofrågornas betydelse för deras utveckling. De flesta lärare uppfattar därför inte hälsoundervisningen som en central arbetsuppgift utan något som sker på köpet och inte kräver någon speciell kompetens samt något som inte motsvarar syftet med den ordinarie undervisningen.¹¹ Ett annat resultat som framkom från samarbetet mellan NCFE och skolorna var att det är lätt att hitta former för fysisk aktivitet i förskolan och till och med skolår 6. Däremot är det svårare i skolan att hitta passande former för fysisk aktivitet utöver idrottsundervisningen i de senare åren och gymnasiet. För att inspirera skolor till att arbeta med att göra elever dagligt fysiskt aktiva har stimulansbidrag delats ut till skolor som bedriver detta samt arbetar med utomhuspedagogik på ett fungerande sätt.¹²

Ängslättskolan i Bunkeflostrand var först i Sverige med att införa daglig fysisk aktivitet som en del av skoldagen. Detta arbete startades hösten 1999 som ett samarbete mellan skola, idrottsföreningar och forskning, arbetet kom att kallas Bunkefloprojektet. Projektet initierades av ortopederna Per Gärdsell som ville göra något åt situationen där antalet personer som väljer att sjukskriva sig ökar och att allt fler personer drabbas av välfärdssjukdomar. I början var det tänkt att alla barn i skolår 1 och 2 skulle få möjlighet till en timmes fysisk aktivitet per dag. Nu har alla barn som börjar skolan istället fysisk aktivitet som ett obligatoriskt ämne varje dag. I projektet har 137 flickor och 148 pojkar ingått. Resultaten från projektet är att barn med god motorik har bättre koncentrationsförmåga samt bättre inlärningsförmåga. Dessutom har det kommit fram att barn som har idrottsundervisning 80-90 minuter har bättre motorik än de elever som har 60 min

¹⁰ Myndigheten för skolutveckling <skolutveckling@skolutveckling.se> Särskilt uppdrag att stödja och följa skolornas arbete med att..., 2005-09-01
<<http://www.skolutveckling.se/publikationer/publ/main?uri=scam%3A%2F%2Fpubl%2F540&cmd=download>> (2006-04-10).

¹¹ Folkhälsoinstitutet, s.69.

¹² Myndigheten för skolutveckling <skolutveckling@skolutveckling.se> Särskilt uppdrag att stödja och följa skolornas arbete med att..., 2005-09-01
<<http://www.skolutveckling.se/publikationer/publ/main?uri=scam%3A%2F%2Fpubl%2F540&cmd=download>> (2006-04-10).

eller mindre.¹³ Ett annat projekt som startat gentemot skolan är Handslaget. Handslaget är en satsning på Riksidrottsförbundets (RF) barn- och ungdomsverksamhet som regeringen finansierar med en miljard kronor under en fyraårsperiod. Syftet med handslaget är bland annat att nå fler barn och ungdomar, framför allt de inaktiva samt öka samarbetet med skolorna.¹⁴

1.2 Definitioner

1.2.1 Fysisk aktivitet

Fysiologerna Björn Ekblom och Johnny Nilsson definierar fysisk aktivitet ”...som all typ rörelse som ger ökad energiomsättning. Denna definition omfattar all medveten och planerad typ av muskelaktivitet, t.ex. städning, trädgårdsarbete, fysisk belastning i arbetet, hobbyverksamheter t.ex. golf, svamplockning, motion och träning. Även omedvetna automatiserade rörelser av olika typ kan räknas till denna del.”¹⁵

1.2.2 Implementering

Nationalencyklopedin definierar implementeringsforskning som en samhällsvetenskaplig forskningsinriktning, som går ut på att undersöka förverkligandet i förvaltningen av politiska beslut.¹⁶

¹³ Ingegerd Eriksson, ”Forskningsprojektet Motoriken i skolan”, *Tidskrift i gymnastik och idrott* (2002:2), s. 20-24.

¹⁴ Urban Dahlberg <urban.dahlberg@rf.se> Om Handslaget <<http://www.rf.se/t3.asp?p=77127>> (2006-04-19).

¹⁵ Ekblom, Nilsson, s.24.

¹⁶ Nationalencyklopedin, implementering 2006-04-18

<http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=210696&i_word=implementering> (2006-04-18).

1.3 Forskningsläge

Vår studie syftar till att få en överblick hur samhället påverkar implementeringen i skolan och i synnerhet implementeringen av fysisk aktivitet. Därför har vi valt att dela upp vårt forskningsläge i två olika delar, *Fysisk aktivitet* och *Implementering*. Med fysisk aktivitet vill vi visa på skillnader mellan yngre och äldre elever i skolan och med implementering vill vi beskriva förändringsproblematiken i samhället kontra skolan.

1.3.1 Fysisk aktivitet – skillnader mellan de olika stadierna i skolan

I en undersökning av pedagogen Mats Barlow beskriver han hur spontanaktiviteten minskar med stigande åldrar hos elever. Han beskriver en intressant skillnad mellan de lägre tidigare skolåren 1-6 och de senare 7-9. Eleverna i skolåren 7-9 hade en signifikant lägre pulsnivå under rasterna och är således ett stöd för uppfattningen om att eleverna inte är spontanaktiva, då ökad puls är kopplad till ökad fysisk aktivitet.¹⁷

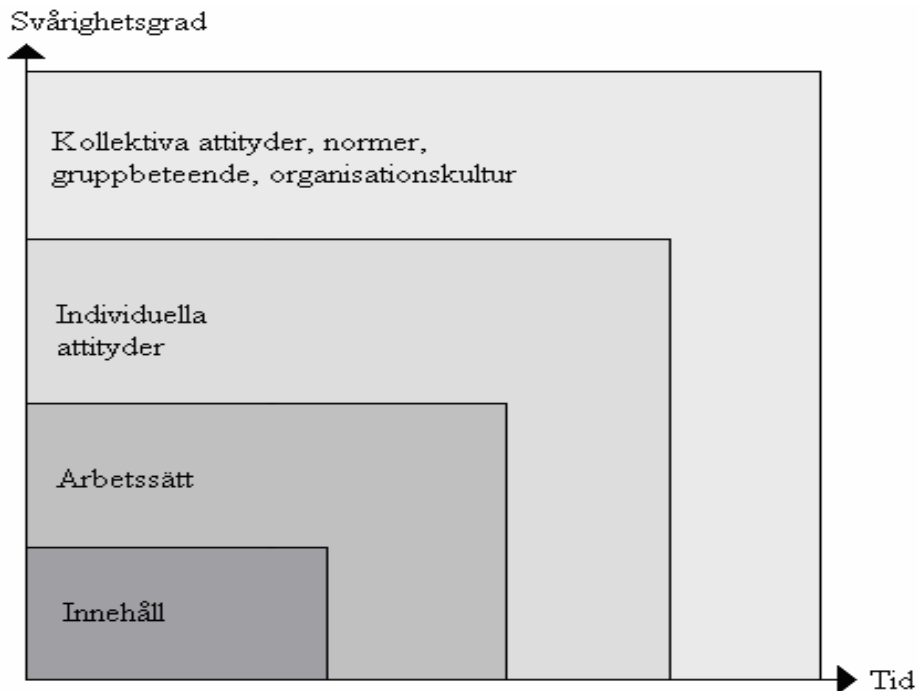
1.3.2 Implementering – förändringsproblematiken i samhället

*”Well, the hard work is done. We have the policy passed.
Now all you have to do is to implement it!”*

Michael Fullan, expert i utbildningsreformer

Psykologen Lars Svedberg skriver i sin bok *Gruppsykologi*, krävande förändringar så som individuella och kollektiva attityder tar längre tid än mindre krävande förändringar som till exempel arbetssätt och innehåll. Att förändra en grupps förhållningssätt är kanske den mest krävande förändringsprocess man kan ge sig på, menar Svedberg. Det kan beskrivas med följande figur:

¹⁷ Ekblom, Nilsson, s. 70-71.

Figur 2: Mer krävande förändringar (svårighetsgrad) tar längre tid (längre bort på tidsaxeln).

Tre grundfrågor som bör sättas i fokus i samband med att förändringar skall drivas igenom och blir framgångsrika är: *Vad skall vi sluta göra? Vad skall vi fortsätta göra? Vad nytt skall vi börja göra?* Därutöver krävs det vid förändringar att gruppen ges tid att diskutera dess för- och nackdelar, och hur de påverkar en själv. Om det sker finns det förutsättningar för att fördelarna väger upp den ansträngning som arbetet innebär för att nå de uppsatta målen.¹⁸

1.3.3 Implementering – förändringsproblematiken i skolan

I Sverige arbetar över hundratusen lärare med över en miljon elever. Pedagogerna Gerd Arfwedson och Gerhard Arfwedson hävdar att det tar tid att förändra människors sätt att tänka, eftersom skolsystemet rymmer oerhört många människor, lärare, elever, föräldrar och annan personal. Detta innebär att skolans faktiska verklighet blir svår att förändra, eftersom alla skolor skall förändras samtidigt i samma riktning och omfattning. Arfwedson och Arfwedson hänvisar i

¹⁸ Lars Svedberg, *Gruppsykologi*(Lund: Studentlitteratur, 2003), s. 374-376.

sin bok *didaktik för lärare* till en norsk socialpsykolog, Arne Ebeltoft, där han uppskattat att det tar cirka 70 år för en förändring att slå igenom inom skolan.¹⁹

1.3.4 Implementering – nya måldokument i skolan

Pedagogen Ann-Kristin Boström har i en FoU-rapport från 1999 undersökt faktorer som påverkar implementeringen av den nya läroplanens mål i tre integrerade skolverksamheter i Stockholm.

Slutsatsen hon dragit av resultaten är att faktorer som påverkar implementeringen av den nya läroplanens mål, att uppnå samverkan och samarbete mellan de olika yrkeskategorierna kan delas in i interna och externa. De interna faktorerna är personkemi, hur personalen trivs tillsammans. Det är ett väldigt tidskrävande arbete om personalen inte har ett fungerande samarbete då möjligheter till diskussion blir väldigt viktigt. Stödet från skolledningen blir därför ytterst nödvändigt. Yttre faktorer som påverkar syftet är lokaler, tid för planering av samarbete och olika arbetstidsavtal. Även organisatoriska faktorer, som förändring i skolledning och stadsdelsförvaltning, påverkade vilka möjligheter som fanns att implementera samarbetet fullt ut.²⁰

1.3.5 Sammanfattning

I samhället tar mer krävande förändringar som normer och kollektiva attityder längre tid än att förändra innehåll och arbetsätt. I skolan blir det mer komplext då samtliga steg i Svedbergs modell skall förändras och då skolan är ett stort system med många involverade parter, som skall förändras i samma takt och riktning. Olika faktorer som påverkar förändringsprocesser inom skolan är både inre och yttre faktorer som till exempel personkemi och tid för planering av samarbete.

¹⁹ Gerd Arfwedson, Gerhard Arfwedson, *Didaktik för lärare* (Stockholm: HLS Förlag, 1991), s. 60-61.

²⁰ Ann-Kristin Boström, *Samarbete i skolan: Implementering av nya måldokument i skolan En fallstudie*, FoU-rapport, 1999:25 (Stockholm: Forskning- och utvecklingsenheten, 1999), s. 32.

1.3.6 Sambandet mellan forskningsläget och vår studie

I vår studie skall vi undersöka vilka faktorer som påverkar implementeringen av de statliga rekommendationerna om daglig fysisk aktivitet. Utifrån Svedbergs forskning om förändringsproblematik i samhället vill vi beskriva vilka faktorer som påverkar förändringsprocesser. Då skolan är en del av samhället kommer den att påverkas på ett liknande sätt men det finns vissa avgörande skillnader, därför har vi tagit med Arfwedson och Arfwedsons forskning som är mer inriktad mot skolan. Anledningen till att vi tagit med fysisk aktivitet i forskningsläget är att visa på att det finns skillnader i aktivitetsnivå mellan de olika åldrarna. I vår studie kommer vi att använda oss av forskningsläget för att jämföra och problematisera våra resultat i diskussionen.

1.4 Syfte och frågeställningar

1.4.1 Syfte

Vårt syfte med studien är att undersöka implementeringen av de statliga rekommendationerna om daglig fysisk aktivitet i skolan.

1.4.2 Frågeställningar

- Hur påverkar staten och kommunen implementeringen av de statliga rekommendationerna i skolan?
- Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan?
- Kan skolan leva upp till de statliga rekommendationerna?
- Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna?

1.5 Teoretiska utgångspunkter

Vi har valt två teorier för att förklara hur förändringsproblematiken verkar inom samhället och skolans organisation. Samt en egen tankemodell som beskriver arbetet mellan stat, kommun och skola

Den första teorin ”General Strategies for Effecting Changes in Human Systems” av Chin och Benne beskriver samhället, den andra teorin av Arfwedson och Arfwedson beskriver skolan. Motiven till varför vi har valt dessa teorier är att undersöka hur samhället påverkar skolans förändring, och visa om implementering inom skolan går långsammare än i andra företag, då tidigare forskning visar på detta.

1.5.1 Samhällets förändringsproblematik

”General Strategies for Effecting Changes in Human Systems” av Chin och Bennes är en modell hur förändringsprocesser sker inom olika system. Där kommer författarna fram till tre olika moment för att åstadkomma en förändring.

Empirical-rational strategin, med den menar de att, den som vill genomföra en förändring måste övertyga den andra parten om de fördelar förändringen kommer att medföra.

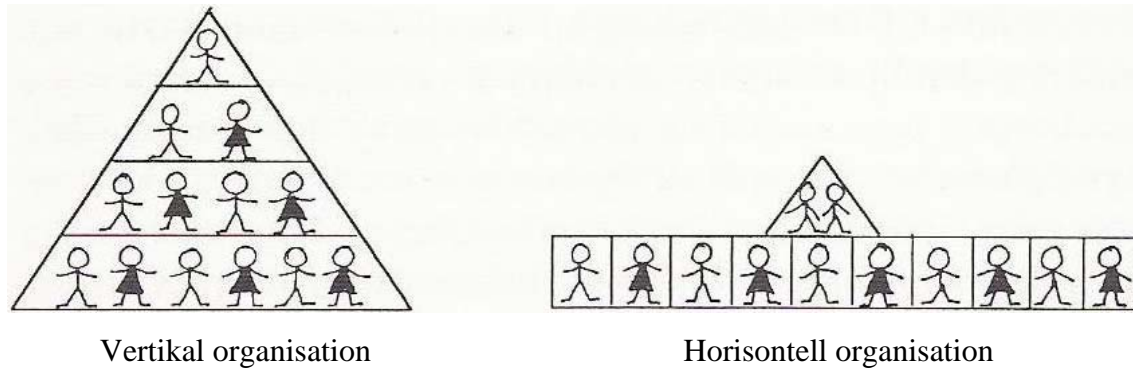
Normative-re-educative strategin, där gäller det att utveckla den enskilda individen för att den ska kunna komma fram till positiva förändringar.

Power-coercive strategin, här menas att förändringar sker genom bruk av maktmedel, till exempel lagar och restriktioner.²¹

²¹ Warren G. Bennis, Kenneth D. Benne, Robert Chin, *The Planning of Change* (London: Holt, 1969), s. 32-57.

1.5.2 Skolans förändringsproblematik

Arfwedson och Arfwedson skriver i sin bok *Didaktik för lärare* att de flesta större företag har en vertikal organisation medan kanske det största företaget (skolan) har en horisontell organisation. Det som kännetecknar en horisontell organisation är att den saknar en besluts- och kontrollstruktur.

Figur 3: Skillnaden på hur en vertikal- och horisontell organisation är konstruerad.²²

I skolan fattar lärare självständigt sina beslut och sitt innehåll i undervisningen.²³ Den här modellen beskriver i tre steg vad effekten blir när skolan skall reformeras.

Steg ett: Horisontell organisation

Eftersom skolan är ett horisontellt organiserat företag kommer förändringar inte ske på samma sätt som i ett vertikalt organiserat företag där varje anställd enbart berörs av en mindre del av själva förändringen. ”En skolreform är därför något helt annat, och mycket mer krävande, än en reform i ett vertikalt system.”²⁴

Steg två: Reform

Reformer inom skolan kan innebära omställningar i ideologiska banor. Omställningar i ideologiska banor sker hos individen och att lära sig tänka i nya banor tar både lång tid och möter ett starkt motstånd. Skolreformer får även en politisk innebörd, då varje människa i en demokrati har rätt till åsiktsfrihet. ”För åtskilliga lärare uppstår då en konflikt mellan ideologiska

²² Arfwedson, Arfwedson, s. 63.

²³ Ibid., s.62-72

²⁴ Ibid., s.70

reformkrav och personlig övertygelse: vad är jag *skyldig att tänka* som tjänsteman i ett statligt skolsystem, och vad har jag *laglig rätt att tänka* som medborgare i en demokrati?”²⁵

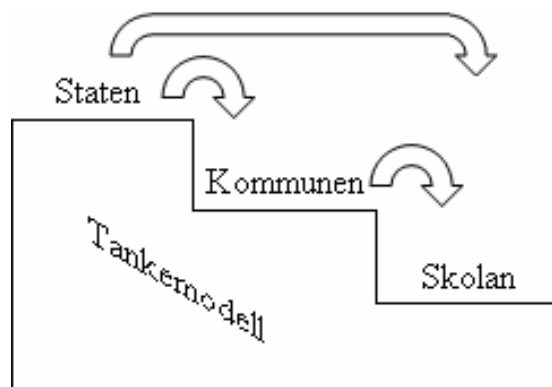
Steg tre: Stort företag

Eftersom skolan är landets största företag med flera tusen skolor och involverar i stort sett hela Sveriges befolkning är kanske detta den viktigaste faktorn i förändringsproblematiken.

Dessutom är alla skolor horisontellt organiserade och skall förändras samtidigt i samma riktning och omfattning.²⁶

1.5.3 Tankemodell

Vår tankemodell visar hur staten kan ge direktiv direkt till skolan, alternativt gå via kommunen. Kommunen kan även ge egna direktiv (utan statens inverkan) till skolan.

Figur 4: Tankemodell som beskriver hur samarbetet sker mellan stat, kommun och skola.

1.5.4 Sambandet mellan de teoretiska utgångspunkterna och vår studie

Med de här teorierna kommer vi att kunna problematisera de resultat vi får från textundersökningen och enkäterna. Med Chin och Bennes modell vill vi förklara vilka metoder stat, kommun och skola kan använda sig utav för att förändra skolans arbetssätt, kopplat till vårt

²⁵ Ibid., s.70

²⁶ Ibid., s.69-71

resultat. Arfwedson och Arfwedsons modell kommer vi använda oss utav för att förklara att skolans organisation och uppbyggnad har en påverkan på förändringsprocesser. Med tankemodellen vill vi kunna förklara om resultaten av implementeringen påverkas av beslutsstegen mellan stat, kommun och skola.

2 Metod

2.1 Urval

Vi valde att göra ett slumpmässigt urval bland kommuner i stockholmsområdet. Vi undersökte en kommun med samtliga skolor inom den. Anledningen till att vi valde en kommun är att vi hellre undersöker hur det verkligen ser ut i ett område, istället för att undersöka en mindre andel skolor i ett större område. Valet av kommun, skedde genom ett obundet slumpmässigt urval²⁷ av kommuner inom stockholmsområdet. Invånarantalet i den valda kommunen är cirka 40 000, där finns fjorton kommunala grundskolor, åtta Förskola (F)-5 skolor, sex F-9 skolor, samt en gymnasieskola. Vi vill se på skillnader i stadier (F-3, 4-5, 6-9 och gymnasium) därför har vi valt att ta kontakt med tre lärare från varje stadium samt en rektor på samtliga skolor. Sammanlagt har vi gett ut 104 enkäter, 89 till lärare och 15 till rektorer.

2.2 Datainsamlingsmetod

För att besvara vår första frågeställning har vi valt att göra en textundersökning av statliga och kommunala dokument som handlar om arbete kring daglig fysisk aktivitet i skolan. Anledningen till att vi valt de dokument vi gjort är att vi vill nå primärkällan och relevant information kring det vi tänkt undersöka. I detta fall när vi tänkt se hur stat och kommun arbetar har vi valt dokument från NCFF, Myndigheten för skolutveckling, skolverket samt den berörda kommunen då vi anser att detta är relevant information direkt från primärkällan. För att förtydliga informationen från

²⁷ Runa Patel, Bo Davidson, *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Lund: Studentlitteratur, 1994), s. 91.

skolverket har vi även kontaktat dem per telefon. För att sedan se hur skolan förhåller sig till detta har vi valt enkäter som datainsamlingsmetod bland rektorer och lärare inom kommunen, se bilaga 3. Anledningen till att vi valde att använda oss av enkäter var att vi ville få en bred bild av undersökningsområdet.

2.3 Procedur

Vi tog kontakt med skolverket som hänvisade oss vidare till Myndigheten för skolutveckling. Anledningen till att vi tog kontakt med skolverket var att vi ville se vad staten gjort för tillägg i Lpo 94 och Lpf 94 angående daglig fysisk aktivitet i skolan. För att ta reda på hur kommunen förhåller sig till dessa tillägg bad vi kommunen skicka sin barn- och utbildningsplan till oss. Därefter tog vi fram från vårt syfte och frågeställningar en enkät med ett antal frågor som till största del berör daglig fysisk aktivitet i skolan. Frågorna bestod av en blandning av öppna frågor, där den svarande kunde lämna egna alternativ, samt slutna frågor. Därefter besökte vi kommunen med dess samtliga kommunala skolor och lämnade ut enkäterna i slumpvis valda klassfack. Med enkäten följde ett missiv som förklarade vilka vi var samt kontaktuppgifter ifall de svarande hade några frågor eller synpunkter. Vi valde att besöka skolorna direkt, istället för att ringa först. Detta för att få en personlig första kontakt och undvika missförstånd, och därmed en förhoppning att skolorna i större utsträckning önskade vara med i studien. Den första kontakten på skolan skedde med rektorn, där vi förklarade vilka vi var och syftet med studien samt tillåtelse att lämna ut enkäten till de berörda lärarna och rektorn själv. De som ingick i studien hade en arbetsvecka på sig att besvara samt skicka tillbaka enkäten till oss. För att minska det externa bortfallet valde vi att bifoga ett frankerat och adresserat kuvert med enkäten.

2.4 Databearbetning

Sammanställningen av enkäterna har skett genom kodning i Microsoft Office Excel. Svaren tolkades sedan mot de teoretiska utgångspunkterna av *Arfwedson och Arfwedson* och *Chin och Benne* samt vår *tankemodell*.

2.5 Reliabilitet

När en studie har ett stort mått av reliabilitet innebär det att studien skall kunna göras om på ett liknande urval och få snarlika resultat. Vi tror att studien hade fått ett annat utslag om det hade utförts i annan kommun, detta påstående styrks även i boken *Didaktik för lärare* av Arfwedson och Arfwedson. Enligt dem går det inte att generalisera en grupp av skolor i en stockholmsförort som representativ för hela den svenska skolan. Visserligen finns det ett skolsystem för alla skolor i Sverige men skolorna inom detta system är inte alltid lika.²⁸ Därför kommer kanske inte svaren att bli lika varandra om det är olika kommuner som ingår i samma sorts undersökning.

Något vi inte undersökt är om enkäten är reproducerbar, om den går att användas igen för att få liknande resultat i samma kommun. För att öka reliabiliteten i studien valde vi att göra tydliga och enkla frågor som går snabbt att besvara.

2.6 Validitet

Vi anser att resultaten från enkäten ger en sann bild av hur verkligheten ser ut i kommunen då svarsfrekvensen var 70%, det externa bortfallet bestod av 2 rektorer och 29 lärare. Det interna bortfallet var obefintligt och vi anser därmed att det stärker vår studie. Dessutom undersökte vi hela kommunen med alla dess kommunala skolor för att täcka hela undersökningsområdet. För att de svarande på enkäterna inte skulle missförstå vad vi menade med att vara fysiskt aktiv definierade vi detta utifrån folkhälsoinstitutets mål för folkhälsan.²⁹

3 Resultat

Vi har valt att presentera resultaten i fyra underrubriker, där varje underrubrik motsvarar en frågeställning från syftet och där syftet var att undersöka vilka faktorer som påverkar förändringsprocesser i arbetet kring de statliga rekommendationerna om 30 minuters daglig

²⁸ Arfwedson, Arfwedson, s. 75.

²⁹ Liselotte Schäfer Elinder <liselotte.elinder@fhi.se> Nationella rekommendationer för fysisk aktivitet, 2006-04-04 <http://www.fhi.se/templates/Page____871.aspx> (2006-04-10).

fysisk aktivitet. Den första underrubriken behandlar textundersökningen, de andra underrubrikerna behandlar enkätsvaren.

3.1 Hur påverkar staten och kommunen arbetet kring de statliga rekommendationerna i skolan?

För att nå ut till skolorna har staten skapat två myndigheter, NCFE och Myndigheten för skolutveckling. NCFE har till uppgift att stödja skolor i arbetet med ökad fysisk aktivitet och andra hälsofrämjande verksamheter för barn och ungdom. Samtidigt skall NCFE utgå från de övergripande mål och riktlinjer som gäller för skolan.³⁰ Myndigheten för skolutveckling har i uppdrag att stödja kommuner och andra huvudmän i deras utveckling av förskola och skola. Den skall också stödja och inspirera skolor i deras utveckling. Ett ansvar som myndigheten har är att öka kvaliteten och måluppfyllelsen i utbildningssystemets alla delar. För att lyckas uppfylla detta satsar myndigheten resurser på att stimulera den lokala utvecklingen.³¹ En annan satsning som myndigheten gör är att ge stipendier á 20 000kr till två lärare som på ett aktivt och nyskapande sätt arbetar med undervisning i utomhusmiljö.³² Vad har staten gjort själv, det vill säga ge direktiv direkt till skolan enligt vår tankemodell (figur 4), för att påverka arbetet kring de statliga rekommendationerna om daglig fysisk aktivitet i skolan? Jo, det staten gjort för att få till en förändring i skolorna angående daglig fysisk aktivitet är att: den 27 februari 2003 göra ett tillägg i Lpo94 och Lpf94, där skolans ansvar är att erbjuda alla elever regelbunden fysisk aktivitet inom ramen för skoldagen. Det som händer om skolor inte arbetar efter läroplanerna är att skolverket, vid en eventuell inspektion, kan rikta kritik mot de skolorna som inte arbetar efter dem.³³ Några direkta åtgärder från skolverkets sida blir det inte såvida inte orsakerna är av allvarligare slag till exempel kränkning av elever.³⁴

³⁰ Camilla Bergholm <camilla.bergholm@adm.oru.se> Förordning (2003:305) om Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom, 2004-11-23 <http://www.oru.se/templates/oruExtNormal____19324.aspx> (2006-04-06).

³¹ Myndigheten för skolutveckling <skolutveckling@skolutveckling.se> Om myndigheten för skolutveckling, 2006-04-03 <http://www.skolutveckling.se/om_myndigheten> (2006-04-06).

³² Camilla Bergholm <camilla.bergholm@adm.oru.se> Stipendium i Utomhuspedagogik, 2006-04-04 <http://www.oru.se/templates/oruExtNormal____32572.aspx> (2006-04-18).

³³ Skolverket <skolverket@skolverket.se> Det här händer med din anmälan, 2005-02-15 <<http://www.skolverket.se/sb/d/238/a/1035>> (2006-04-20).

³⁴ Inf. 1.

Barn- och utbildningsnämnden i den undersökta kommunen har tagit fram en barn- och utbildningsplan utifrån riksdagens mål: skollagen, läroplanen för förskolan (Lpfö 98), Lpo 94 och Lpf94³⁵, detta visar det första steget i tankemodellen där staten påverkar vad kommunen skall arbeta efter. I barn- och utbildningsplanen beskriver barn- och utbildningsnämnden vad kommunen vill utveckla och vad skolans verksamhet skall sträva mot (steg 2 i tankemodellen). De har valt att betona följande områden utifrån de nationella målen: kunskap, delaktighet, jämställdhet och trygghet. Utöver dessa har kommunen tagit fram ytterligare ett: valfrihet och profilering. Kommunen har till sitt förfogande att utöva påtryckningar på de kommunala skolorna, *Power-coercive* strategin. Här menar Chin och Benne att förändringar sker genom bruk av maktmedel, till exempel barn- och utbildningsplanen. Detta har kommunen inte valt att använda sig av i frågan om daglig fysisk aktivitet i skolan, då de inte konkret lagt in det i utbildningsplanen. Däremot har skolverket kommit fram till i en av sina rapporter att

*”där kommunens styrning syns blir beslut väl förankrade ute i verksamheten”*³⁶

3.1.1 Sammanfattning av resultaten. *Hur påverkar staten och kommunen implementeringen av de statliga rekommendationerna i skolan? Jo, genom*

STATEN

- Tilläggen i Lpo94 och Lpf94
- Att stödja och inspirera skolors arbete med hjälp av NCFE och Myndigheten för skolutveckling

KOMMUNEN

- Barn- och utbildningsplanen

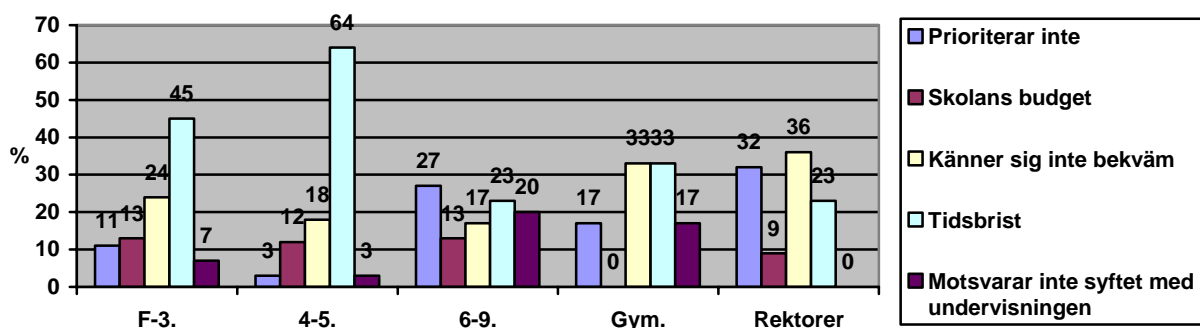
³⁵ Av anonymitetsskäl har vi valt att inte skriva ut var ifrån vi fått informationen.

³⁶ Skolverket <skolverket@skolverket.se> Tydlig styrning och uppföljning ger resultat i Örebro, 2005-05-04 <<http://www.skolverket.se/sb/d/684/a/2696>> (2006-04-20).

3.2 Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan?

Vi vill se vad som påverkar implementeringen av de statliga rekommendationerna genom att undersöka vilka faktorer det är som påverkar den.

Vilka svårigheter finns det med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid?

Figur 5: Beskriver vad lärare i de olika stadierna och vad rektorerna anser vara svårigheter med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid.

I F-5 är tidsbristen den största svårigheten med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid (45% i F-3 och 64% i 4-5). Däremot är det mer en kombination av olika svårigheter i skolår 6-9 men mer en prioriteringsfråga än tidsbristen som i de lägre åldrarna. Generellt sett känner sig inte lärarna bekväma i hur man fysiskt aktiverar barn och ungdomar, då detta ses som den näst vanligaste anledningen till vilka svårigheter som finns med att göra elever dagligt fysiskt aktiva. Även rektorerna tror att lärarna inte känner sig bekväma i hur man fysiskt aktiverar barn och ungdomar men anser samtidigt att det är en prioriteringsfråga från lärarnas sida. En av rektorerna svarade även att det är:

”Mer populärt bland 12-16åringar att halvligga i sofforna under rasterna”

Finns det fungerande arbetslag på skolan?

I kommunen finns det arbetslag på samtliga skolor och 97% av lärarna känner att de kan påverka i dem. Detta innebär att arbetslagen inte är något hinder för att arbetet skall kunna utföras i skolorna.

Vill du arbeta med att få elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid?

Av lärarna vill 87% arbeta med att få elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid. En av lärarna uttryckte sig:

”Som ämneslärare känns det som att fysisk aktivitet är något som ska förekomma naturligt i barnens dagliga liv och ansvaret bör ligga hos vårdnadshavaren. Men verkligheten är annorlunda”

Av rektorena är samtliga positiva till att arbeta med detta.

3.2.1 Sammanfattning av resultaten. Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan?

- Tidsbristen, att lärare inte prioriterar det arbetet samt att lärare inte känner sig bekväma i hur man fysiskt aktiverar barn och ungdomar
- Samarbetet mellan lärare i arbetslagen
- Viljan att arbeta med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan

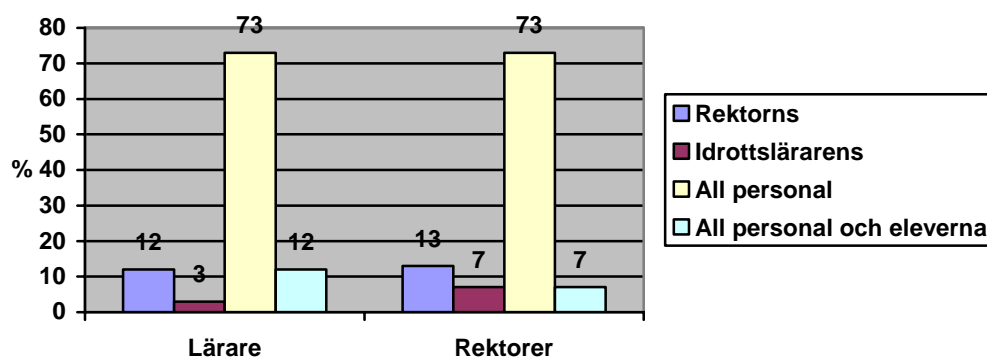
3.3 Kan skolan leva upp till de statliga rekommendationerna?

Vi vill undersöka om lärare och rektorer tror att rekommendationerna är uppnåeliga. Detta gör vi genom våra enkätfrågor.

Anser du att det är viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan? (utöver idrottsundervisningen)

Av 60 svarande lärare ansåg 58st (97%) att det var viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan utöver idrottsundervisningen. Av de tillfrågade rektorerna var samtliga positiva till att det är viktigt att vara fysiskt aktiva i skolan. För att komma till stånd med en förändring enligt Chin och Bennes krävs det att bli övertygad om en förändrings fördelar (*Empirical-rational* strategin).

Vems ansvar är det att eleverna är fysiskt aktiva i skolan?

Figur 6: Visar på vems ansvar det är att elever är fysiskt aktiva under skoltid enligt lärare och rektorer.

Det skiljer sig inte i någon större utsträckning mellan vad lärare anser och vad rektorerna anser, angående vems ansvar det är. 73% av lärarna och rektorerna anser att ansvaret ligger hos all personal på skolan.

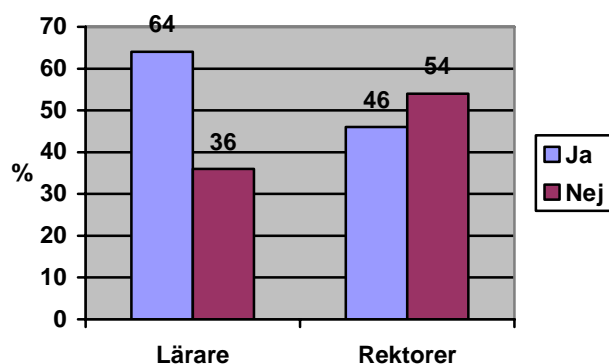
Känner du till de statliga rekommendationerna ...barn bör vara fysiskt aktiva minst 30-60 min per dag?

Var sjätte lärare (17%) och var sjunde rektor (15%) känner inte till att myndigheten för skolutveckling har gjort ett tillägg i Lpo94 och Lpf94 angående daglig fysisk aktivitet i skolan. För att alla ska komma igång med arbetet med att göra barn dagligt fysiskt aktiva i skolan måste alla känna till att det finns tillägg i läroplanerna. Här ligger ansvaret hos stat och kommun att förmedla tilläggen till skolorna enligt vår tankemodell.

3.3.1 Sammanfattning av resultaten. *Kan skolan leva upp till de statliga rekommendationerna?*

- 97% av de svarande ansåg att det är viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan utöver idrottsundervisningen
- Majoriteten av de svarande ansåg att det är all personals ansvar att eleverna är fysiskt aktiva i skolan
- Var sjätte lärare och var sjunde rektor känner inte till de statliga rekommendationerna

Kan skolan leva upp till de statliga rekommendationerna? (se figur 7)

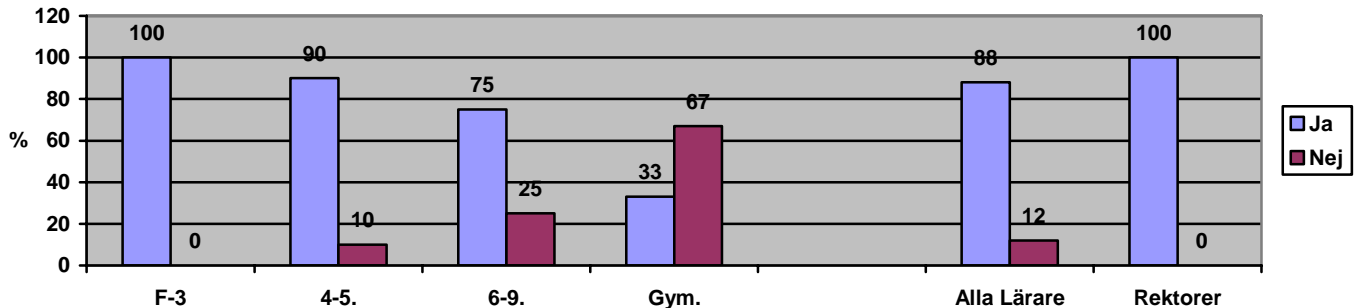
Figur 7: Visar på hur många procent av lärare och rektorer som anser att det går respektive inte går att leva upp till de statliga rekommendationerna i skolan.

Knappt hälften (54%) av rektorerna anser att det går att leva upp till rekommendationerna angående daglig fysisk aktivitet i skolan. Cirka två tredjedelar (64%) av lärarna tror att det är fullt möjligt.

3.4 *Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna?*

I den här delen vill vi visa om det finns några skillnader i hur de olika stadierna F-3, 4-5, 6-9 och gymnasiet arbetar med daglig fysisk aktivitet.

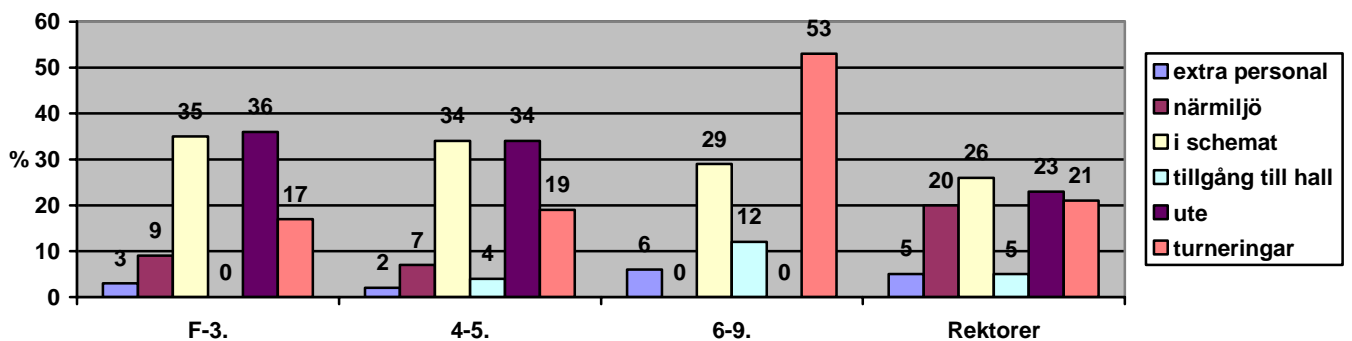
Arbetar skolan med att göra eleverna fysiskt aktiva under skoltid? (utöver idrottsundervisningen)

Figur 8: Visar på hur många procent av lärarna i de olika stadierna och rektorerna som anser att skolan arbetar med att göra elever fysiskt aktiva under skoltid.

I kommunen anser alla rektorer att skolorna arbetar med att göra eleverna fysiskt aktiva under skoltid. Alla F-3 lärare, 90% av lärarna i 4-5, 75% av lärarna i 6-9 och 33% av gymnasielärarna anser att skolorna arbetar med att göra eleverna fysiskt aktiva. Totalt blir det 88% av alla lärare i de olika stadierna som anser detta.

Vad gör skolan för att få eleverna fysiskt aktiva under skoltid?

Figur 9: Visar på vad lärarna i de olika stadierna och rektorerna anser att skolan gör för att få eleverna fysiskt aktiva under skoltid. Gymnasiet är inte presenterat i diagrammet, då det endast var en svarande i frågan.

Den stora skillnaden sker mellan lärarna i F-5 och 6-9. Där kan avläsas att lärarna i 6-9 inte prioriterar utomhusvistelsen och närmiljön. Mer än 50% av lärarna i 6-9 anser att turneringar i t.ex. pingis, fotboll etcetera är vad skolan satsar på för att göra eleverna fysiskt aktiva under skoltid. En anmärkningsvärd skillnad mellan lärare och rektorer är att, 20% av rektorerna anser att skolan skapar en närmiljö som inbjuder till fysisk aktivitet, medan 9% av F-3 och 7% av 4-5 anser att skolan satsar på närmiljön.

3.4.1 Sammanfattning av resultaten. Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna? Ja det är det,

- Samtliga skolor arbetar med att göra elever dagligt fysiskt aktiva, men ju äldre eleverna blir desto mindre arbetar skolorna med detta anser lärarna
- Det som skiljer F-5 och 6-9 åt är att i 6-9 prioriteras inte utomhusvistelse och närmiljö alls. Turneringar och tillgång till hall är däremot något som prioriteras

4 Sammanfattande diskussion

Utifrån vårt syfte: att undersöka vilka faktorer som påverkar förändringsprocesser i arbetet kring de statliga rekommendationerna om 30 minuters daglig fysisk aktivitet, har vi tänkt problematisera och diskutera de resultat vi kommit fram till. Vi har tänkt presentera den sammanfattande diskussionsdelen med rubriker efter våra frågeställningar som vi tidigare gjort i resultatdelen och koppla på och jämföra resultaten mot forskningsläget.

4.1 Hur påverkar staten och kommunen arbetet kring de statliga rekommendationerna i skolan?

Varför använder sig staten utav tillägg i läroplanerna för att påverka arbetet kring daglig fysisk aktivitet i skolan? Som Chin och Benne förklarar med sin Power-coercive strategi använder sig staten av det kraftfullaste medlet de har för att åstadkomma förändring, bruk av maktmedel. Detta

sker genom tilläggen i läroplanerna. Tilläggen angående daglig fysisk aktivitet i läroplanerna är av yttersta vikt, då troligen inget hade hänt i skolorna om inte dessa hade lagts till. Detta blir tydligt då NCFE och Myndigheten för skolutveckling sammanställde resultatet av sitt samarbete med skolor i en kommun, och kom fram till att andra skolor blev medvetna om tilläggen först efter samarbetet. Implementeringen av tilläggen försvåras dessutom av att skolverket inte har några direkta befogenheter att se till att skolor följer dessa. Alla skolor skall arbeta efter läroplanerna men i praktiken blir tilläggen angående daglig fysisk aktivitet i princip frivilliga, då det inte händer något om skolan inte följer dessa.

Ett annat påverkanssätt som staten använder sig utav är stimulansbidrag till skolan. Enligt våra resultat ställer vi oss frågande om detta är ett bra sätt att gå till väga då vi kommer fram till att det inte är en ekonomisk fråga utan snarare en prioriteringsfråga och tidsbrist (se figur 5). Av rektorerna anser endast 9% att ekonomin är en svårighet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid.

Staten använder sig även utav Empirical-rational strategin då stipendier delas ut till lärare som arbetar med fysisk aktivitet på ett föredömligt sätt. Detta för att visa på vilka fördelar som sker när lärare arbetar med detta. Visserligen är detta positivt för de två lärare som får del av pengarna. Men om staten vill nå en förändring hos hela lärarkåren är detta tillvägagångssätt kanske inte det mest fördelaktiga. Om en lärare inte vill arbeta med att göra elever dagligt fysiskt aktiva kan det vara svårt att motivera de genom ett lotteri, där endast två av alla de lärare som arbetar med daglig fysisk aktivitet får del av pengarna. Ett annat tillvägagångssätt kunde vara att satsa resurser på alla som börjar med att arbeta med daglig fysisk aktivitet, dessa resurser behöver nödvändigtvis inte vara ekonomiska utan skulle kunna vara i form utbildning.

En annan strategi som staten och kommunen skulle kunna använda sig utav för att nå fler lärare och målen i läroplanerna är Normative-re-educative strategin, som Chin och Benne beskriver. Vår studies resultat visar på att många lärare känner sig obekväma i rollen att aktivera barn och ungdomar under skoltid, detta skulle eventuellt kunna förhindras genom fortlöpande vidareutbildningar som ger lärare mer kunskap och erfarenhet. Det NCFE och Idrottshögskolan

erbjud genom sitt samarbete är ett steg i rätt riktning för att kunna närma sig de uppsatta målen i läroplanerna.

Handslaget är ett annat tillvägångssätt som staten satsar på, där skolor ska kunna få del av ekonomiska medel genom att samverka med lokala idrottsföreningar. Skolans uppdrag är emellertid att nå alla barn, även de som inte är fysiskt aktiva. Man kan då fråga sig om satsningen på handslaget gynnar barn och unga som inte är aktiva i skolan eller på sin fritid. Effekten skulle kanske bli bättre om skolan med alla dess elever fick tillgång till dessa medel direkt istället för att gå genom föreningslivet och därmed tappa en del barn.

4.2 Vad påverkar arbetet med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i skolan?

Den största påverkansfaktorn med att göra elever dagligt fysiskt aktiva i F-5 är tidsbristen. Att tidsbristen är den största svårigheten tror vi är korta dagar för eleverna, en halvtimme i år F-3 är ganska stor del av hela dagen. Däremot är det enklare för en klasslärare att gå ut med en klass än för en ämneslärare. En klasslärare kan välja när på dagen han/hon vill aktivera eleverna medan en ämneslärare är tvungen att ta från hela sitt ämne. Det kan tänkas att det därför är mer av en prioriteringsfråga i år 6-9 då ämneslärare lätt kan lägga över ansvaret på andra lärare, eftersom hela skolan skall arbeta med att göra eleverna dagligt fysiskt aktiva. Lärare i skolan saknar ofta kunskap om barns och ungdomars utveckling och hälsofrågors betydelse för deras utveckling. De flesta lärare uppfattar därför inte undervisning om hälsa som en central arbetsuppgift utan något som sker på köpet och inte kräver någon speciell kompetens samt något som inte motsvarar syftet med den ordinarie undervisningen. Ändå får skolan pengar i form av stipendier om de bedriver daglig fysisk aktivitet på ett tillfredsställande sätt istället för att ge lärarna utbildning i hur man aktiverar barn, som uppenbarligen behövs.

Att samtliga skolor har arbetslag och att 97% känner att de kan påverka inom dessa är en viktig faktor för att skolorna skall kunna arbeta med daglig fysisk aktivitet. Svedberg menar att det vid förändringar krävs att gruppen ges tid till att diskutera vad förändringarna medför. Ett fungerande

samarbete och möjligheter till diskussion är en primär faktor för att kunna bedriva en verksamhet mot ett gemensamt mål då det uppskattningsvis tar cirka 70år för en förändring att slå igenom. Det är i detta samarbete som speciellt ämneslärarna måste komma överens om hur de skall arbeta kring detta annars kan hela arbetet rinna ut i sanden. Om däremot lärarna inte vill arbeta med att göra elever dagligt fysiskt aktiva, är det väldigt lätt att lägga över ansvaret på kollegerna. Eftersom det inte blir några direkta påföljder om en lärare inte arbetar med detta, kan ju lärare helt enkelt ignorera arbetet kring daglig fysisk aktivitet. Alla lärare har rätt till en åsikt i ett demokratiskt samhälle som Sverige. Vad lärarna är skyldiga att tänka som tjänstemän i ett statligt skolsystem och vad lärarna har laglig rätt att tänka som medborgare i en demokrati får konsekvenser. Omställningar i de ideologiska banorna hos individer tar både lång tid och möter ett starkt motstånd enligt Arfwedson och Arfwedson. En av de tillfrågade lärarna uttryckte sig

”Som ämneslärare känns det som att fysisk aktivitet är något som ska förekomma naturligt i barnens dagliga liv och ansvaret bör ligga hos vårdnadshavaren. Men verkligheten är annorlunda”

Mer krävande förändringar så som nya ideologiska tankebanor tar längre tid menar Svedberg. Att förändra skolans verksamhet innebär att förändra grupp beteenden, normer och organisationskulturer som är det som tar längst tid enligt figur 2. Faktum är att samtliga steg i modellen måste förändras, innehållet, arbetssättet, individuella attityder samt normer och grupp beteenden. Med detta i åtanke är det kanske inte konstigt att det tar lång tid att implementera och förverkliga de nya tilläggen i läroplanerna.

Det resultat som Myndigheten för skolutveckling och NCFE kom fram till var att vuxnas deltagande och engagemang har stor betydelse för att implementeringen skall fungera. Detta är något som skulle verka positivt i den kommun vi undersökte då 87% av lärarna vill arbeta med att få elever dagligt fysiskt aktiva. För att få dessa 87% att vilja arbeta krävs det att det finns ett fungerande samarbete lärarna emellan. Även detta är ytterligare något som talar för kommunen då samtliga skolor arbetar i arbetslag och i stort sett samtliga lärare och rektorer anser att arbetslagen är väl fungerande, där lärarna kan vara med och påverka.

4.3 Går det i skolan att leva upp till de statliga rekommendationerna?

73% av lärarna och rektorerna anser att det är all personals uppgift att eleverna är fysiskt aktiva i skolan, men det hade kanske varit bättre med rektorn som huvudansvarig för att det skall fungera i praktiken. Att skolan är horisontellt organiserad gör det svårt att leva upp till de statliga rekommendationerna då ansvaret ligger hos all personal. Om inte rektorn har huvudansvaret för att skolan skall prioritera arbetet vem skall då se till att läroplanen efterlevs och i detta fall de statliga rekommendationerna?

Ett resultat som skulle kunna försvåra möjligheterna att leva upp till de statliga rekommendationerna är om de inblandade inte känner till dem. Då var sjätte lärare och var sjunde lärare i den undersökta kommunen inte känner till dem är det således inte konstigt om alla inte tror att det går att uppfylla dessa mål, även om nästan alla tillfrågade ansåg att det är viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan utöver idrottsundervisningen.

Drygt hälften av rektorerna (54%) anser att det inte går att leva upp till de statliga rekommendationerna. Detta innebär att mer än hälften av skolorna i kommunen arbetar mot mål de egentligen inte tror på. Varför arbetar skolorna mot sådana mål överhuvudtaget? Om ett företag skulle ha liknande mål skulle de skrotas efter ett antal försök men däremot är det mer komplext inom skolan då de har rikstäckande läroplaner att följa. Om nu daglig fysisk aktivitet är en del av läroplanerna får de inte skrota dessa. På somliga skolor, till exempel Ängslättskolan i Bunkeflostrand, går det att uppnå de statliga rekommendationerna, men då skolan är den enskilt största företaget i Sverige betyder det i stort att alla har olika förutsättningar. Detta innebär att skolans faktiska verklighet blir svår att förändra, då alla skolor skall förändras samtidigt i samma riktning och omfattning. Trots allt tar det 70 år för en förändring att slå igenom i skolan.

4.4 Är det någon skillnad på hur de olika stadierna efterlever de statliga rekommendationerna?

Som Mats Barlow beskriver hur spontanaktiviteten minskar med stigande ålder hos elever, kan vi se ett samband med hur skolorna arbetar mindre med att få elever dagligt fysiskt aktiva ju äldre de blir. Vad kan detta bero på då? En tänkbar anledning skulle kunna vara att skolorna satsar mindre på närmiljön för de senare skolåren som leder till minskad spontanaktivitet. Frågan är om den generella inställningen hos elever i de senare skolåren är att vara inne under rasterna, och därför satsar inte skolan resurser på att få ut eleverna i närmiljön. En av de svarande rektorerna uttryckte sig i frågan om vilka svårigheter det finns med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid.

”Mer populärt bland 12-16åringar att halvligga i sofforna under rasterna”

Ett intressant resultat från vår studie är att rektorerna och lärarnas syn på vad skolan gör för närmiljön skiljer sig tydligt åt. Där var femte rektor anser att skolan satsar resurser på förbättring av närmiljön till skillnad från lärarna där det är var fjortonde. Istället satsar skolorna på planerad fysisk aktivitet i form av turneringar i till exempel pingis, fotboll etcetera för de senare skolåren. En risk som skolor tar när de till största del anordnar turneringar för att aktivera barn och ungdomar är att de inte tar hänsyn till dem som inte vill vara med. Då många elever inte tycker om att tävla står de hellre över hela turneringen, då tävling är en naturlig del av det.

4.5 Slutsats

Svenska folket har blivit mer överviktiga genom åren, detta är ett problem som staten vill komma till bukt med genom att göra allmänheten mer fysiskt aktiva. Men staten drar ner på en av det mest konkreta insatserna nämligen idrottsundervisningen i skolan där Sverige har näst minst schemalagd idrott i Europa. Istället ger staten nya direktiv genom läroplanerna i form av nya tillägg angående daglig fysisk aktivitet. Problematiken blir att skolan som är en horisontell organisation där varje lärare ansvar för sitt eget innehåll i undervisningen, får då svårt att

realisera rekommendationerna angående daglig fysisk aktivitet om inte varje lärare vill arbeta med detta. Då staten ger ekonomiskt stöd till skolor för att realisera tilläggen i läroplanerna är kanske inte det bästa medlet då vi i våra resultat kommit fram till att det är mer av en ideologisk och strukturell än en ekonomisk fråga. En ytterligare aspekt av problematiken är om kommunen inte prioriterar arbetet kring detta i sin arbetsplan som skolan skall arbeta efter. Det som framkommit är således att styrningen från statens och kommunens sida är allt för otydlig, och det blir inte några repressalier från skolverkets sida om skolor inte arbetar efter tilläggen angående daglig fysisk aktivitet. Detta leder krasst till att tilläggen i själva verket är frivilliga att arbeta utefter. Från vår tankemodell (figur 4) kan vi därmed dra slutsatsen att det brister i samtliga steg och även inom skolans sfär. För om rektorn inte prioriterar att skolan skall arbeta kring tilläggen i läroplanerna kommer följaktligen inte lärarna att arbeta kring dem.

Det vi kommit fram till med studien visar på hur paradoxen...

”Staten vill att barn och ungdomar bör vara mer fysiskt aktiva i skolan då bland annat övervikt är ett växande hälsoproblem i landet, men har ändå skurit ned på idrottsundervisningen och ger inte några direkta styrningar eller resurser för att realisera rekommendationerna angående daglig fysisk aktivitet i skolan”

... stämmer in med verkligheten.

4.6 Självkritik

När vi gjorde vårt urval ville vi få en representativ bild av hela kommunen, där både den obligatoriska (F-9) och den frivilliga skolan (Gymnasiet) ingår. Vi undersökte vad tre lärare från varje stadium (F-3, 4-5, 6-9 och Gymnasiet) och skola ansåg men i och med att det var en sned fördelning av F-5, 6-9 och gymnasieskolor vore här ett stratifierat urval att föredra. Efter det obundna slumpmässiga urvalet görs även ett urval proportionellt mot varje antal stadier i den undersökta kommunen, detta för att procentuellt få lika många tillfrågade lärare från varje stadie.

Vår tanke med utformandet av enkäten var att den skulle vara lättförståelig och gå snabbt att fylla i, då det troligen skulle vara lägre svarsfrekvens med en lång och komplicerad enkät. Därför valde vi att inte ha med många öppna frågor även om det hade gett en mer korrekt bild av dels hur skolan arbetar dels vad lärarna och rektorerna tycker. Med tanke på den stora urvalsgruppen och den begränsade tiden vi haft till förfogande anser vi att datainsamlingsmetoden varit det bästa möjliga för vår undersökning. Dock hade intervjuer förmodligen givit en mer sanningsenlig bild då de svarande inte kan förvränga sanningen utan att vi kan bekräfta den.

Det positiva med vår studie är att vi har visat på att det går att uppnå målen i läroplanerna men att det krävs mer satsning på rätt saker från stat, kommun och skolors sida för att realisera rekommendationerna angående daglig fysisk aktivitet. Enligt Arfwedson och Arfwedson är alla skolor unika, därför går det inte med vår studie och dess resultat att generalisera hur hela den svenska skolan arbetar kring de statliga rekommendationerna. Däremot kan det dras slutsatser på hur det är i den specifika kommunen.

4.7 Fortsatt forskning

Något vi har frågat oss under arbetets gång är varför tilläggen i läroplanerna kom till överhuvudtaget, är det välvilja eller bara ren politik. Ligger det i tiden med att vara fysiskt aktiv eller är det en långsiktig satsning från politikernas sida? En studie av detta skulle vara ett värdefullt komplement till vår undersökning.

En annan intressant aspekt av problematiken kring implementeringen i skolan, är att ta reda på vad eleverna vill att skolan skall göra för att nå dessa mål. Eleverna borde i allra högsta grad vara involverade i arbetet med detta, då de är en del av den horisontella organisationen och i slutändan är det de som skall bedriva detta praktiskt.

För att fortsätta där vår studie tar slut skulle effekter av den dagliga fysiska aktiviteten i skolan kunna utvärderas. Detta för att se om det är värt för skolor att satsa på daglig fysisk aktivitet. Just

för folkhälsan är det viktigt att komma till bukt med den fysiska inaktiviteten hos de barn och ungdomar som samhället annars inte når, genom hemmet och föreningslivet.

Ett annat förslag på vidare forskning är att se hur friskolorna i Sverige arbetar med daglig fysisk aktivitet då de har en egen reviderad läroplan att följa. Många friskolor arbetar på annat sätt än den traditionella kommunala skolan.

Käll- och litteraturförteckning

Otryckta källor

I författarens ägo

Besvarade enkäter från lärare och rektorer

Tryckta källor

Arfwedson, Gerd och Arfwedson, Gerhard, *Didaktik för lärare* (Stockholm: HLS Förlag, 1991).

Bennis, Warren G., Benne, Kenneth D. och Chin Robert, *The Planning of Change* (London: Holt, 1969).

Boström, Ann-Kristin, *Samarbete i skolan: Implementering av nya måldokument i skolan En fallstudie*, FoU-rapport, 1999:25 (Stockholm: Forsknings- och utvecklingsenheten, 1999), s. 32.

Folkhälsoinstitutet et.al., *Vårt behov av rörelse* (Stockholm: Gothia, 1996).

Ekblom, Björn och Nilsson, Johnny, *Aktivt liv: VETENSKAP & PRAKTIK* (Farsta: SISU Idrottsböcker, 2000).

Engström, Lars-Magnus, et.al., *Livsstil-Prestation-Hälsa* (Stockholm: Folksam, 1993).

Eriksson, Ingegerd, "Forskningsprojektet Motoriken i skolan", *Tidskrift i gymnastik och idrott* (2002:2), s. 20-24.

Patel, Runa och Davidson, Bo, *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (Lund: Studentlitteratur, 1994).

Svedberg, Lars, *Gruppsykologi* (Lund: Studentlitteratur, 2003).

Elektroniska källor

Bergholm, Camilla <camilla.bergholm@adm.oru.se> Örebro Universitet, 2004-11-23,
<http://www.oru.se/templates/oruExtNormal____19324.aspx> Förordning (2003:305) om
Nationellt centrum för främjande av fysisk aktivitet hos barn och ungdom (2006-04-06).

Bergholm, Camilla <camilla.bergholm@adm.oru.se> Örebro Universitet, 2006-04-04,
<http://www.oru.se/templates/oruExtNormal____32572.aspx> Stipendium i Utomhuspedagogik
(2006-04-18).

Dahlberg, Urban <urban.dahlberg@rf.se> Riksidrottsförbundet
<<http://www.rf.se/t3.asp?p=77127>> Om Handslaget (2006-04-19).

Elinder, Schäfer, Liselotte <liselotte.elinder@fhi.se> Folkhälsoinstitutet, 2006-04-04,
<http://www.fhi.se/templates/Page____871.aspx> Nationella rekommendationer för fysisk
aktivitet (2006-04-10).

Kallings, Lena V. <lena.kallings@fhi.se> Folkhälsoinstitutet, 2002,
<http://www.fhi.se/upload/PDF/2004/rapporter/fetma_bgrund.pdf> Åtgärder mot fetma (2006-
04-10).

Myndigheten för skolutveckling <skolutveckling@skolutveckling.se> Myndigheten för
skolutveckling, 2005-09-01, <[http://www.skolutveckling.se/publikationer/publ/main?uri=scam%
3A%2F%2Fpubl%2F540&cmd=download](http://www.skolutveckling.se/publikationer/publ/main?uri=scam%3A%2F%2Fpubl%2F540&cmd=download)> Särskilt uppdrag att stödja och följa skolornas arbete
med att... (2006-04-10).

Myndigheten för skolutveckling <skolutveckling@skolutveckling.se> Myndigheten för
skolutveckling, 2006-04-03,
<http://www.skolutveckling.se/om_myndigheten> Om myndigheten för skolutveckling (2006-
04-06).

Nationalencyklopedin, 2006-04-18,

<http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=210696&i_word=implementering>

Implementeringsforskning (2006-04-18).

Skolverket <skolverket@skolverket.se> Skolverket, 2003-02-27

<<http://www.skolverket.se/sb/d/471/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062002f00770073002f0073006b006f006c00660073002f0077007000750062006500780074002f00660073002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003000390030/target/Record%3Fk%3D1090>> Ändringsföreskrift (2006-04-24).

Skolverket <skolverket@skolverket.se> Skolverket, 2003-02-27

<<http://www.skolverket.se/sb/d/471/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062002f00770073002f0073006b006f006c00660073002f0077007000750062006500780074002f00660073002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003000390031/target/Record%3Fk%3D1091>> Ändringsföreskrift (2006-04-24).

Skolverket <skolverket@skolverket.se> Skolverket, 2005-02-15,

<<http://www.skolverket.se/sb/d/238/a/1035>> Det här händer med din anmälan (2006-04-20).

Skolverket <skolverket@skolverket.se> Skolverket, 2005-05-04,

<<http://www.skolverket.se/sb/d/684/a/2696>> Tydlig styrning och uppföljning ger resultat i Örebro (2006-04-20).

Socialdepartementet, 2002-12-19,

<<http://www.social.regeringen.se/content/1/c4/12/59/ce6a4da9.pdf>> Regeringens proposition 2002/03:35 Mål för folkhälsan (2006-04-10).

KÄLL- OCH LITTERATURSÖKNING

VAD?

Vilka ämnesord har du sökt på?

Ämnesord	Synonymer
<i>Fysisk aktivitet, Statliga rekommendationer, 30 minuter, 60 minuter, Implementering i skolan, Björn Sandahl, Aktivitet, Skolverket, Myndigheten för skolutveckling, NCFE, KommunX, folkhälsoinstitutet.</i>	

VARFÖR?

Varför har du valt just dessa ämnesord?

<i>För att de statliga rekommendationerna angående fysisk aktivitet är 30-60min/dag. För att se hur skolan tar till sig rekommendationer (implementering) Björns avhandling. För att se hur skolverket, myndigheten för skolutveckling, NCFE och KommunX arbetar kring rekommendationerna.</i>
--

HUR?

Hur har du sökt i de olika databaserna?

Databas	Söksträng	Antal träffar	Antal relevanta träffar
<i>Libris</i>	<i>Fysisk aktivitet</i>	<i>207</i>	<i>2</i>
	<i>Statliga rekommendationer</i>	<i>1</i>	<i>0</i>
	<i>30 minuter</i>	<i>15</i>	<i>0</i>
	<i>60 minuter</i>	<i>50</i>	<i>0</i>
	<i>Implementering i skolan</i>	<i>7</i>	<i>1</i>
<i>Riksdagen/dok.</i>	<i>Björn Sandahl</i>	<i>14</i>	<i>1</i>
	<i>Aktivitet</i>	<i>10</i>	<i>1</i>
<i>Google</i>	<i>Skolverket</i>	<i>1560 000</i>	<i>1</i>
	<i>Myndigheten för skolutveckling</i>	<i>469 000</i>	<i>1</i>
	<i>NCFE</i>	<i>65 900</i>	<i>1</i>
	<i>KommunX</i>	<i>492 000</i>	<i>1</i>
	<i>Folkhälsoinstitutet</i>	<i>197 000</i>	<i>1</i>

KOMMENTARER:

<i>Svårt att hitta i Riksdagens sökmotor. Många av våra källor har vi gått in via huvudsidan för att sedan söka oss vidare Andra källor har vi fått muntligen från handledare etc.</i>
--

Information till enkät om fysisk aktivitet i skolan utöver idrottsundervisningen

Vi är två studenter som läser fjärde året på Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm. Vi ska i vårt examensarbete göra en enkätundersökning bland lärare och rektorer i er kommun om daglig fysisk aktivitet i skolan.

Er kommun med dess samtliga kommunala skolor har blivit utvald att delta i vår undersökning. Vi vore väldigt tacksamma om Du tog dig tid att fylla i enkäten, då resultatet är beroende av att så många som möjligt svarar. Inga enskilda svar från enkäten kommer att kunna utläsas från resultatredovisningen, då enkätsvaren kommer behandlas konfidentiellt. Skolans namn kommer heller inte att nämnas i undersökningen.

Vi bifogar ett frankerat kuvert där ni kan lägga er ifyllda enkät.

Vi vore tacksamma om ni kunde skicka era svar senast tisdag 24mars.

Tack för er medverkan!

Med vänliga hälsningar: Fredrik och Sami

Fredrik Ljungheimer
ihs0969@stud.gih.se

Sami Jansson
ihs0986@stud.gih.se

Enkät

1 Anser du att det är viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan?
(*utöver idrottsundervisningen*) def. Fysisk aktivitet: måttlig intensitet t.ex. rask promenad.

- Ja
- Nej

2 Vems ansvar är det att eleverna är fysiskt aktiva i skolan?
(*utöver idrottsundervisningen*)

- Rektorns
- Idrottslärarens
- All personal på skolan
- Det är _____ ansvar

3 Arbetar skolan med att göra eleverna fysiskt aktiva under skoltid?
(*utöver idrottsundervisningen*)

- Ja
- Nej (*om nej hoppa över fråga 5*)

4 Vad gör skolan för att få eleverna fysiskt aktiva under skoltid?
(*utöver idrottsundervisningen*), (*får kryssa i fler alternativ*)

- Tar in extra personal som aktiverar eleverna
- Skapar en närmiljö som inbjuder till fysisk aktivitet
- Läger in rörelse i schemat
- Tillgång till idrottssalen, styrketräningslokal på rasterna
- Att alla barn skall vara ute på rasterna
- Anordna turneringar i t.ex. pingis, fotboll etc.

Annat: _____

5 Känner du till de statliga rekommendationerna ...*barn bör vara fysiskt aktiva minst 30-60min per dag?*

- Ja
- Nej

6 Går det i skolan att leva upp till dessa rekommendationer?

- Ja
- Nej

7 Finns det fungerande arbetslag på skolan?

- Ja
- Nej

8 Vilka svårigheter finns det med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid? (*får kryssa i fler alternativ*)

- Lärare prioriterar inte fysisk aktivitet i egna ämnet
- Skolans budget prioriterar inte mer resurser för att öka den fysiska aktiviteten
- Att alla lärare inte känner sig bekväma i hur man fysiskt aktiverar barn
- Tidsbrist
- Fysisk aktivitet motsvarar inte syftet med den ordinarie undervisningen

Annat: _____

9 Vill du arbeta med att få elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid?

- Ja
- Nej

Övriga synpunkter: _____

Enkät

- 1 Anser du att det är viktigt att vara fysiskt aktiv i skolan?**
(*utöver idrottsundervisningen*) def. Fysisk aktivitet: måttlig intensitet t.ex. rask promenad.
- Ja
 Nej
- 2 Vems ansvar är det att eleverna är fysiskt aktiva i skolan?**
(*utöver idrottsundervisningen*)
- Rektorns
 Idrottslärares
 All personal på skolan
 Det är _____ ansvar
- 3 Arbetar skolan med att göra eleverna fysiskt aktiva under skoltid?**
(*utöver idrottsundervisningen*)
- Ja
 Nej (*om nej hoppa över fråga 4*)
- 4 Vad gör ni på F-3 (4-5, 6-9, gymnasiet) för att få eleverna fysiskt aktiva under skoltid?** (*utöver idrottsundervisningen*), (*får kryssa i fler alternativ*)
- Tar in extra personal som aktiverar eleverna
 Skapar en närmiljö som inbjuder till fysisk aktivitet
 Läger in rörelse i schemat
 Tillgång till idrottssalen, styrketräningslokal på rasterna
 Att alla barn skall vara ute på rasterna
 Anordna turneringar i t.ex. pingis, fotboll etc.

Annat: _____

5 Känner du till de statliga rekommendationerna ...*barn bör vara fysiskt aktiva minst 30-60min per dag?*

- Ja
- Nej

6 Går det i skolan att leva upp till dessa rekommendationer?

- Ja
- Nej

7 Finns det arbetslag på skolan?

- Ja
- Nej

8 Känner du att du kan påverka i arbetslaget?

- Ja
- Nej

9 Vilka svårigheter finns det med att göra elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid? (*får kryssa i fler alternativ*)

- Prioriterar inte fysisk aktivitet i egna ämnet
- Skolans budget prioriterar inte mer resurser för att öka den fysiska aktiviteten
- Att alla lärare inte känner sig bekväma i hur man fysiskt aktiverar barn
- Tidsbrist
- Fysisk aktivitet motsvarar inte syftet med den egna ordinarie undervisningen

Annat: _____

10 Vill du arbeta med att få elever dagligt fysiskt aktiva under skoltid?

- Ja
- Nej